МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Музична література

Методичні рекомендації
до виконання контрольних робіт

для вищих навчальних закладів
культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації
(заочна форма навчання)

Київ–2004

Укладач Л. В. Юдіна, викладач Волинського державного училища культури і мистецтв

Рецензенти: А. Г. Єфіменко, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін Волинського державного університету ім. Лесі Українки,
Н. І. Бойчук, викладач Гадяцького училища культури ім. І. П. Котляревського

Відповідальний за випуск Т. Ф. СТРОНЬКО

Редактор Л. В. МОСКОВЧЕНКО

© Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв, 2004

Курс музичної літератури поділяється на дві частини: „Світова музична література" та „Українська музична література". Відповідно студент-заочник повинен виконати дві контрольні роботи, змістом яких є опис життєвого і творчого шляху композиторів та розбір творів.

Перед тим як приступити до виконання контрольної роботи, необхідно ретельно вивчити і осмислити матеріал, користуючись підручниками, конспектами, додатковою літературою, хрестоматіями, нотами, грамзаписами.

Контрольну роботу можна написати в учнівському зошиті обсягом 12 аркушів, обов'язково залишивши дві сторінки в кінці для рецензії викладача. Писати слід розбірливим почерком, без незрозумілих скорочень. Допускаються лише загальноприйняті скорочення, які можна зустріти в підручниках та музикознавчій літературі. Прізвище композитора в назві теми повинно бути з ініціалами.

Розбір творів доцільно ілюструвати нотними прикладами, які можуть бути написані на сторінках або вклеєні. Але не слід підмінювати виклад нотними прикладами; їхня оптимальна кількість при розгляді одного питання може бути в межах 3-5, а величина кожного прикладу – 4-6 тактів.

Позитивною рисою роботи буде ясний і стислий виклад. В кожному питанні потрібно висвітлювати найсуттєвіше і найхарактерніше, уникаючи багатослівних прославлянь, що можуть стосуватися буквально всіх композиторів і творів..

Якщо використовується цитата, то вона береться в лапки і супроводжується посиланням на її джерело. Використовувати цитати слід обережно, бо надмірна кількість їх може переобтяжити виклад і відвести від основного предмета.

Якщо в методичних рекомендаціях до написання контрольних робіт до деяких тем додається план, то це не означає, що в контрольній роботі потрібно нумерувати абзаци.

Підписуючи зошит, студент повинен вказати своє прізвище та ім'я , курс, спеціалізацію, домашню адресу, назву предмету.

Якщо контрольна робота зарахована викладачем з оцінкою „5" , „4" або „3", студент допускається до іспиту з даної дисципліни. Робота, що оцінена „незадовільно", повертається студенту для переробки. Перероблену, згідно зауважень викладача, роботу студент здає в заочне відділення з позначкою „повторна робота".

Причини незадовільної оцінки контрольної роботи:

1) не розкрито змісту питань;
2) допущено грубі помилки, неточності, перекручення, що спотворюють зміст;
3) робота виконана несамостійно;
4) робота написана нерозбірливо.

Контрольна робота з світової музичної літератури

Варіант І

1. ***Життя і творчість Й.С.Баха.***
2. ***Вокальна творчість Ф.Шуберта.***
3. ***О.С.Даргомижський. Опера „Русалка".***

Основна література:

1. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.1. – М., 1985. – С.61-92.
2. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.3. – М., 1989. – С.159-204.
3. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст.: Підручн.: Для серед. муз. шк.. та муз. уч-щ. Ч.1. –К., 1971. – С.167-177.
4. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран: Для 5 кл. детских муз. шк. – М., 1981. – С.3-9, 95-101.
5. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.1 / Общ. ред. Э.Л.Фрид. – Л., 1982. – С.252-277.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1989. – С.37-45.
7. Музыкальная литература зарубежных стран: Хрестоматия: Для 5 кл. детских муз. шк. – М., 1970. – С.120-127.
8. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.59-68.

Додаткова література:

1. Васильева К.Н. Франц Шуберт: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1969.
2. Творческие портреты композиторов: Популяр. справ. – М., 1989. – С.37-43.
3. Форкель И.А. О жизни, искусстве и произведениях Иоганна Себастьяна Баха. – М., 1987.

4. Хохрова Т., Красногородцева Г. Александр Сергеевич Даргомыжский: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1959. – С.43-53.

Ноти:

1. Даргомыжский А.С. Русалка: Опера в 4 д., 6 карт. / Перелож. для пения с фп. – М., 1975.
2. Шуберт Ф. Баллады на слова Ф.Шиллера и И.В.Гёте. – М., 1984.
3. Шуберт Ф. Зимний путь: Цикл песен на слова В.Мюллера. – М., 1960.
4. Шуберт Ф. Лебединая песнь: Для голоса с фп. – М., 1974.
5. Шуберт Ф. Прекрасная мельничиха: Цикл песен на слова В.Мюллера. – М., 1972.

Варіант ІІ

1. ***Органна і клавірна творчість Й.С.Баха.***
2. ***Життя і творчість П.І.Чайковського.***
3. ***Огляд творчості Г.Свиридова. „Поема на'мяті Сергія Єсеніна".***

Основна література:

1. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.1. – М., 1985. – С.46-60, 94-113.
2. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.9-20.
3. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.3 / Общ. ред. Э.Л.Фрид. – Л., 1986. – С.191-203.
4. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.106-109.
5. Советская музыкальная литература: Учеб.: Для муз. уч-щ. Вып.1 / Общ. ред. М.С.Пекелиса. – М., 1981. – С.516-557.
6. Музыкальная литература зарубежных стран: Хрестоматия: Для 5 кл. детских муз. шк. – М., 1970. – С.3-15.

Додаткова література:

1. Друскин М.С. Иоганн Себастьян Бах. – М., 1982. – С.304-316, 324-338.
2. Ручьевская Е.А. Петр Ильич Чайковский: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1978.
3. Серпилин Л.С. П.Чайковский. – К., 1985.
4. Сохор А.Н. Георгий Свиридов. – М., 1960.
5. Творческие портреты композиторов: Популяр. справ. – М., 1989. – С.386-390.

Ноти:

1. Бах И.С. Английские сюиты: Для фортепиано. – М., 1971.
2. Бах И.С. Токката и фуга ре минор: Для органа / Обраб. для фп. А.Немеровского // Бах И.С. Избранные произведения: Для фортепиано. – М., 1962. – Вып.2. – С.57-67.
3. Бах И.С. Французские сюиты: Для фортепиано. – М., 1989.
4. Бах И.С. Хорошо темперированный клавир. Ч.1. – М., 1986.
5. Свиридов Г.В. Поэма памяти Сергея Есенина: Для тенора, смешанного хора и симфонического оркестра. – Партитура. – М., 1972.

Варіант III

1. ***Життя і творчість В.А.Моцарта.***
2. ***Російський романс 1-ї половини XIX ст. Творчість О.Аляб'єва, О.Варламова, О.Гурильова.***
3. ***П.І.Чайковський. Опера „Євгеній Онегін".***

Основна література:

1. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.2. – М., 1979. – С.126-162.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.69-93.
3. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.43-52.
4. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.84-117.
5. Русская музыкальная литература. Вып.3. – Л., 1986. – С.243-270.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература.– М., 1989. – С.7-11, 112-125.
7. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.6-14, 142-170.

Додаткова література:

1. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.240-243.
2. Трайнин В.Я. Александр Александрович Алябьев: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1969.
3. Туманина Н.В. Чайковский и музыкальный театр. – М., 1961. – С.102-135.
4. Чёрная Е.С. «Евгений Онегин» П.И.Чайковского. – М., 1960.
5. Чёрная Е.С. Моцарт. Жизнь и творчество. – М., 1961.

Ноти:

1. Алябьев А. Избранные романсы и песни: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1981.
2. Варламов А. Избранные романсы и песни: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1980.
3. Варламов А. Избранные романсы и песни: Для среднего и низкого голосов в сопровожд. фп. – М., 1991.
4. Гурилёв А. Избранные романсы и песни: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1989.
5. Чайковский П.И. Евгений Онегин: Лирические сцены в 3 д., 7 карт. / Перелож. для пения с фп. – М., 1970.

Варіант IV

1. ***Оперна творчість В.А.Моцарта.***
2. ***Життя і творчість М.Глінки.***
3. ***Вокальна творчість П.І.Чайковського і С.В.Рахманінова.***

Основна література:

1. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.2. – М., 1979. – С.3-7, 134-136, 138, 142, 145-146, 154-160, 164-244, 294-300.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.105-113.
3. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.59-64.
4. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.135-145.
5. Русская музыкальная литература. Вып.3. – Л., 1985. – С.325-340.
6. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.4 / Общ. ред. М.К.Михайлова и Э.Л.Фрид. – Л., 1986. – С.220-236.
7. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.12-17.

Додаткова література:

1. Васина-Гроссман В.А. Русский классический романс XIX века. – М., 1956. – С.256-298, 317-339.
2. Ливанова Т.Н. М.И.Глинка: Биографический очерк. – М., 1962.
3. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.117-120.
4. Фрид Р.З. М.И.Глинка: Монографический очерк. – М., 1973.
5. Чёрная Е.С. Моцарт. Жизнь и творчество. – М., 1961. – С.275-348.
6. Чёрная Е.С. Оперы Моцарта. – М., 1960.

Ноти:

1. Моцарт В.А. Дон Жуан: Комическая опера в 2 д. / Перелож. для пения с фп. – М., 1983.
2. Моцарт В.А. Свадьба Фигаро: Комическая опера в 4 д. / Перелож. для пения с фп. – М., 1981.
3. Рахманинов С.В. Романсы: Полное собр.: В 2 т. – М., 1973.
4. Чайковский П.И. Романсы: Полное собр.: В 2 т. – М., 1961.

Варіант V

1. ***Симфонічна творчість В.А.Моцарта. Симфонія №40 соль мінор.***
2. ***О.П.Бородін. Опера „Князь Ігор".***
3. ***Огляд творчості А.І.Хачатуряна.***

Основна література:

1. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.2. – М., 1979. – С.245-254.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.304-327.
3. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.55-59.
4. Прохорова И.А., Скудина Г.С. Советская музыкальная литература: Для 7 кл. детской муз. шк. – М., 1987. – С.93-107.
5. Русская музыкальная литература: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.2 / Общ. ред. Э.Л.Фрид – Л., 1985. – С.230-266.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.74-81.
7. Советская музыкальная литература. Вып.1. – М., 1981. – С.386-414.
8. Музыкальная литература зарубежных стран: Хрестоматия: Для 5 кл. детских муз. шк. – М., 1970. – С.70-97.
9. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.80-90.

Додаткова література:

1. Рзянкина Т.А. «Князь Игорь» – опера А.Бородина. – М., 1975.
2. Творческие портреты композиторов: Популя. справ. – М., 1989. – С.369-372.
3. Шнеерсон Г.М. Арам Хачатурян. – М., 1958.

Ноти:

1. Бородин А.П. Князь Игорь: Опера в 4 д. с прологом / Перелож. для пения с фп. – М., 1973.
2. Хачатурян А.И. Собрание сочинений. Т.1. Гаянэ: Балет в 4 д. / Клавир. – М., 1988.
3. Хачатурян А.И. Спартак: : Балет в 4 д., 9 карт. / Перелож. для фп. – М., 1973.

Варіант VI

1. ***Життя і творчість Л.Бетховена.***
2. ***Е.Гріг. Симфонічні сюїти „Пер Гюнт".***
3. ***М.П.Мусоргський. Опера „Борис Годунов".***

Основна література:

1. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып.3. – М., 1989. – С.5-46.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.253-277.
3. Музыкальная литература зарубежных стран: Учеб. пособие: Для муз. уч-щ. Вып.5 / Под ред. Б.Левика. – М., 1984. – С.223-241, 272-282.
4. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.65-73.
5. Русская музыкальная литература. Вып.2. – Л., 1985. – С.151-191.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.56-66.
7. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.105-117.

Додаткова література

1. Запорожец Н.В. Оперы Мусоргского «Борис Годунов» и «Хованщина». – М., 1966. – С.10-70.
2. Кенигсберг А.К. Людвиг ван Бетховен: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1970.
3. Левашова О.Е. Эдвард Григ: Жизнь и творчество. – М., 1974. – С.249-305.
4. Оперы М.П. Мусоргского: Путеводитель. – М., 1980. – С.13-63.
5. Синявер Л.С. Жизнь Бетховена. – М., 1961.
6. Творческие портреты композиторов: Популя. справ. – М., 1989. – С.53-56.

Ноти:

1. Грит Э. Сюита №1 «Пер Гюнт» / Перелож. для фп. автора // Григ Э. Избранные произведения: Для фп. – М., 1980. – Т.2. – С.144-159.
2. Мусоргский М.П. Борис Годунов: Опера в 4 д. с прологом / Перелож. для пения с фп. – М., 1955.

Варіант VII

1. ***Фортепіанна творчість Л.Бетховена. Сонати №8 „Патетична" і №14 („Місячна").***
2. ***Огляд творчості О.С.Даргомижського.***
3. ***М.А. Римський-Корсаков. Опера „Снігуронька".***

Основна література:

1. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 3. – М., 1989. – С.46-62.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.153-177.
3. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1981. – С.73-78.
4. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.220-232.
5. Русская музыкальная литература. Вып.3. – Л., 1986. – С.35-73.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.32-37, 90-100.
7. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.130-141.

Додаткова література:

1. Кремлёв Ю.А. Фортепианные сонаты Бетховена. – М., 1970. – С.89-100, 139-155.
2. Сказка в творчестве Н.А.Римского-Корсакова. – М., 1987. – С.9-23.
3. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.147-149.
4. Хопрова Т., Красногородцева Г. Александр Сергеевич Даргомыжский: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1959.
5. Шлифштейн С.И. Даргомыжский. – М., 1960.

Ноти:

1. Бетховен Л. Соната №8 «Патетична». – К., 1993.
2. Бетховен Л. Соната №14: Для фп. – К., 1990.

3. Римский-Корсаков Н.А. Снегурочка («Весенняя сказка): Опера в 4 д. с прологом / Перелож. Для пения с фп. – М., 1974.

Варіант VIII

1. ***Фортепіанна творчість Ф.Шопена.***
2. ***М.І.Глінка. Опера „Іван Сусанін".***
3. ***С.С.Прокоф'єв. Життя і творчість. Кантата «Олександр Невський».***

Основна література:

1. Галацкая В.С. Музыкальная литература зарубежных стран. Вып. 3. – М., 1989. – С.478-539.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.113-128.
3. Прохорова И.А. Музыкальная литература зарубежных стран. – М., 1982. – С.114-124.
4. Прохорова И.А., Скудина Г.С. Советская музыкальная литература. – М., 1987. – С.21-42.
5. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.145-171.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.17-26.
7. Советская музыкальная литература. Вып.1. – М., 1981. – С.191-217.
8. Музыкальная литература зарубежных стран: Хрестоматия: Для 5 кл. детских муз. шк. – М., 1970. – С.130-144.
9. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.15-42.
10. Хрестоматия по советской музыкальной литературе: Для 7 кл. детских муз. шк. – М., 1972. – С.3-27.

Додаткова література:

1. Данько Л.Г. Сергей Сергеевич Прокофьев: Краткий очерк жизни и творчества. – М., 1966.
2. Данько Л.Г. Сергей Сергеевич Прокофьев: Попул. моногр. – Л., 1983.
3. Ремезов И.И. Две оперы М.И. Глинки. – М., 1960. – С.11-74.
4. Сабинина М.Д. Сергей Прокофьев. – М., 1960.
5. Сипявер Л.С. Жизнь Шопена. – М., 1966.

6. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.406-408, 275-277.

Ноти:

Глинка М.И. Иван Сусанин: Опера в 4 д. с прологом / Перелож. для пения с фп. – М., 1978.

Варіант IX

1. Оперна творчість Дж. Верді. "Ріголетто", „Травіата".

2. Життя і творчість М.А.Римського-Корсакова.

3. Вокальна творчість О.Даргомижського і М.Мусоргського.

Основна література:

1. Левик Б.В. Музыкальная литература зарубежных стран. Учеб. пособие для муз. уч-щ. Вып.4. – М., 1982. – С.353-445.
2. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.158-167, 277-285.
3. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.232-252.
4. Русская музыкальная литература. Вып.2. – Л., 1985. – С.121-150.
5. Русская музыкальная литература. Вып.3. – Л., 1986. – С.3-24.
6. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.45-47, 66-67, 85-89.
7. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.69-79, 122-127.

Додаткова література:

1. Васина-Гроссман В.А. Русский классический романс XIX века. – М., 1956. – С.111-136, 174-213.
2. Кунин И.Ф. Николай Андреевич Римский-Корсаков. – М., 1983.
3. Соловцова Л.А. Дж.Верди. – М., 1969.
4. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.88-90, 297-299.

Ноти:

1. Верди Дж. Риголетто: Опера в 3 д. / Перелож. для пения с фп. – М., 1984.
2. Верди Дж. Травиата: Опера в 3 д. / Перелож. для пения с фп. – М., 1983.
3. Даргомыжский А.С. Избранные романсы и песни: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1981.
4. Мусоргский М.П. Избранные романсы и песни: Для голоса с фп. – Л., 1979.

Варіант X

1. Ж.Бізе. Опера „Кармен".

2. Вокальна творчість М.І.Глінки.

3. Життя і творчість М.П. Мусоргського.

Основна література:

1. Майбурова К.В. Російська музична література XIX ст. Ч.1. – К., 1971. – С.144-151, 241-253.
2. Музыкальная литература зарубежных стран: Вып.5. – М., 1984. – С.96-126.
3. Русская музыкальная литература. Вып.1. – Л., 1982. – С.207-219.
4. Русская музыкальная литература. Вып.2. – Л., 1985. – С.104-121
5. Смирнова Э.С. Русская музыкальная литература. – М., 1989. – С.29-32, 52-56.
6. Хрестоматия по русской музыкальной литературе: Для 6-7 кл. детских муз. шк. – М., 1974. – С.48-58.

Додаткова література:

1. Берков В.О. "Кармен" Жоржа Бизе. – М., 1959.
2. Васина-Гроссман В.А. Русский классический романс XIX века. – М., 1956. – С.70-111.
3. Творческие портреты композиторов: Попул. справ. – М., 1989. – С.245-248.
4. Фрид Э.Л. Модест Петрович Мусоргский: Краткий очерк жизни и творчества. – Л., 1979.
5. Хохловкина А.А. Жорж Бизе. – М., 1959.

Ноти:

1. Бизе Ж. Кармен: Опера в 4 д. / Перелож. для пения с фп. – М., 1981.
2. Глинка М.И. Избранные романсы. – М., 1990.
3. Глинка М.И. Полное собрание сочинений. Т.10. Сочинения для голоса в сопровожд. фп. – М., 1962.
4. Глинка М.И. Романсы и песни: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1986. – Т.1. – М., 1988. – Т.2.
5. Глинка М.И. Романсы и песни на стихи А.Пушкина: Для голоса в сопровожд. фп. – М., 1983.

Контрольна робота з української музичної літератури

Варіант I

1. ***М.Калачевський. „Українська симфонія".***
2. ***Творчість М.Леонтовича.***
3. ***Л.Ревуцький. Кантата-поема „Хустина".***

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики / Заг. ред. й упор. О.Шреєр-Ткаченко. – К., 1969. – С.427-434, 515-526.
2. Історія української радянської музики: Учб. посібник. – К., 1990. – С.36-38, 28, 33.
3. Лісецький С. Українська музична література: Навч. посібник: Для 4-5 кл. дит. муз. шк. – К., 1991. – С.124-129.
4. Лісецький С. Українська музична література: Навч. посібник: Для 6 кл. дит. муз. шк. – К., 1991. – С.64-67, 33-51.
5. Нариси з історії української музики. Ч.1. / Л.Архімович, Т.Каришева, Т.Шеффер, О.Шреєр-Ткаченко. – К., 1964. – С.218-222, 300-306.
6. Нариси з історії української музики. Ч.2. / Л.Архімович, Т.Каришева, Т.Шеффер, О.Шреєр-Ткаченко. – К., 1964. – С.284-285, 289-290.
7. Хрестоматия по истории украинской музыки / Сост. Г.Ткаченко, И.Пясковский. – М., 1990. – С.4-9.
8. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.224-234, 304-305.

Додаткова література:

1. Андрос Н. Музична інтерпретація поезії Т.Шевченка. – К., 1985. – С.14-26.
2. Бялик М. Л.Ревуцький. Риси творчості. – К., 1973. – С.40-49.
3. Гордійчук М. Микола Леонтович. – К., 1972. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Горюхіна Н. „Хустина" Л.Ревуцького // Шевченко і музика: Зб. ст. – К., 1966. – С.129-140.

5. Королюк Н. Корифеї української хорової культури XX століття. — К., 1994. – С.17-25.
6. Орфеєв С. М.Леонтович і українська народна пісня. – К., 1981.
7. Шеффер Т. Лев Ревуцький. – К., 1973. – С.15, 32-33. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Калачевський М. Українська симфонія. – Партитура. Клавір. – К., 1974.
2. Леонтович М. Вибрані хорові твори. – К., 1985.
3. Леонтович М. Хорові твори. – К., 1970.
4. Ревуцький Л. Повне зібрання творів. Т.4. Вокально-симфонічні твори. – Партитура. – К., 1982.
5. Ревуцький Л. Хустина: Кантата для міш. хору, солістів і симфонічного орк. – Партитура. – К., 1961.

Варіант II

1. ***М.Лисенко. Хорові твори. Кантата „Радуйся, ниво неполитая".***
2. ***Творчість Г.Майбороди. Опера „Тарас Шевченко".***
3. ***Творчість Є.Станковича.***

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.382-393, 405-409.
2. Історія української радянської музики. – К., 1990. – С.207-211, 225-232, 254, 264-266.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. дит. муз. шк. – К., 1991. – С.145-149.
4. Лісецький С. Українська музична література: Навч.посібник: Для 7 кл. дит. муз. шк. – К., 1993. – С.27-29, 60-65.
5. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.231-232.
6. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.286.
7. Українська хорова література: Хрестоматія для муз. уч-щ. Вип.1. – К., 1988. – С.55-90.
8. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.19-50, 300-301.

Додаткова література:

1. Архімович Л., Гордійчук М. М.Лисенко. – К., 1992. – С.48-50, 97-99, 148-154, 174-177, 199-202, 210-211.
2. Булат Т. Микола Лисенко. – К., 1973. – С.46-48, 58-60, 86-88. – (Творчі портрети українських композиторів).
3. Зінькевич О. Георгій Майборода. – К., 1983. – С.40-44. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Лісецький С. Євген Станкович. – К., 1987. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Лисенко М. Радуйся, ниво, исполитая: Кантата для хору солістів і оркестру // Зібр. тв. – К., 1953. – Т.1. – С.69-105.
2. Лисенко М. Хорові твори та вокальні ансамблі на вірші Т.Шевченка. – К., 1983.
3. Майборода Г. Тарас Шевченко: Опера в 4 новелах / Клавір. К., 1968.

Варіант III

1. Життя і творчість М.Лисенка.

2. Творчість К.Стеценка. Хорові та камерно-вокальні твори.

3. Л.Дичко. Кантата „Чотири пори року".

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.320-331, 345-408, 526-553.
2. Історія української радянської музики. – К., 1990. – С.32-33, 75, 193-194.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.130-134.
4. Лісецький С. Українська музична література: Для 6 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.3-19.
5. Лісецький С. Українська музична література: Для 7 кл. ДМШ. – К., 1993. – С.65-72.
6. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.223-226, 288-293.
7. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.12-14.
8. Хрестоматия по истории украинской музыки / Сост. Г.Ткаченко, И.Пясковский. – М., 1990. – С.10-11.
9. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.167-223, 303-304.

Додаткова література:

1. Архімович Л., Гордійчук М. М.Лисенко. – К., 1992.
2. Булат Т. Микола Лисенко. – К., 1973. – (Творчі портрети українських композиторів).
3. Гордійчук М. Леся Дичко. К 1978. – С.58-64. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Королюк Н. Корифеї української хорової культури XX століття. – к 1964. – С.40-53.
5. Лісецький С. Кирило Стеценко. – К., 1974. – (Творчі портрети українських композиторів).
6. Пархоменко Л. Кирило Григорович Стеценко. – К., 1973. – С.62-135.

Ноти:

1. Дичко Л. Камерні кантати: Для хору без супроводу. – К., 1977. –3-48.
2. Романси українських композиторів-класиків. – К., 1990. С.35-51.
3. Стеценко К. Кантати та хори. – К., 1982.
4. Українські класичні романси. К., 1983. – С.120-149.

Варіант IV

1. Українська професіональна музика в XVI-XVIII століттях.

2. Творчість С.Людкевича. Кантата „Заповіт".

3. К.Данькевич. Опера „Богдан Хмельницький".

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.68-99, 109-113, 139-148, 567-571.
2. Історія української радянської музики. – К., 1990. – С.39-40, 140-141.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.89-105.
4. Лісецький С. Українська музична література: Для 6 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.92-103.
5. Лісецький С. Українська музична література: Для 7 кл. ДМШ. – К., 1993. – С.19-26.
6. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.109-116, 118-119, 126-128, 300-306.

7. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.13-16, 199-205, 68-70.
8. Шреєр-Ткаченко О. Історія української музики. Ч.1. – К., 1980. – С.63-94, 133-141.
9. Хрестоматия по истории украинской музыки – М., 1990. – С.58-66.
10. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.1. – К., 1974. – С.18-35, 72-126, 257-259, 262-264.

Додаткова література:

1. Андрос Н. Музична інтерпретація поезії Т.Шевченка. – К., 1985. – С.42-52.
2. Герасимова-Персидська Н. Партесний концерт на Україні. – К., 1978.
3. Михайлов М. Костянтин Данькевич. – К., 1974. – С.15-21. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Павлишин С. „Заповіт" С.Людкевича // Шевченко і музика: Зб. ст. – К., 1966. – С.121-128.
5. Павлишин С. Станіслав Людкевич. – К., 1974. – (Творчі портрети українських композиторів).
6. Український кант XVII-XVIII століть. – К., 1990.
7. Цалай О. „Заповіт": Кантата С.Людкевича. – К., 1963.
8. Шреєр-Ткаченко О. Григорій Сковорода-музикант. – К., 1972.

Ноти:

1. Данькевич К. Богдан Хмельницький: Опера на 4 д. 6 карт. / Клавір. – К., 1954.
2. Людкевич С. Заповіт: Кантата для мішн. хору, соліста та симфонічного оркестру. – Партитура. – К., 1958.
3. Людкевич С. Кантати на слова Т.Шевченка / Клавір. – К., 1978.

Варіант V

1. С.Гулак-Артемовський. Опера „Запорожець за Дунаєм".

2. Творчість Д.Січинського.

3. Творчість М.Скорика.

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.260-274, 451-460.
2. Історія української радянської музики. – К., 1990. – С.218-221, 278-279.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.69-80, 167-173.

4. Лісецький С. Українська музична література: Для 7 кл. ДМШ. – К., 1993. – С.48-53.
5. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.199-202, 281-284.
6. Українська хорова література: Хрестоматія для муз. уч-ш. Вип.1. – К., 1988. – С.30-32.
7. Хрестоматія з української музичної літератури: Для 4 кл. ДМШ / Упор. Л.Я.Івахненко. – К., 1980. – С.93-115.
8. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.2. – К., 1976. – С.160-188.

Додаткова література:

1. Кауфман Л. Семен Гулак-Артемовський. – К., 1973. – С.25-29. – (Творчі портрети українських композиторів).
2. Кауфман Л. С.С.Гулак-Артемовський. – К., 1962. – С.107-140.
3. Павлишин С. Денис Січинський. – К., 1980. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Щириця Ю. Мирослав Скорик. – К., 1979. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Гулак-Артемовський С. Запорожець за Дунаєм: Комічна опера / Клавір. – К., 1965.
2. Ой три шляхи широкії: Романси українських композиторів-класиків: Для голосу в супроводі бандури. – К., 1993. – С.14-24.
3. Січинський Д. Лічу в неволі: Кантата // Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. – К., 1973. – Вип..4. – С.3-17.
4. Українські класичні романси. – К., 1983. – С.168-180.
5. Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. Вип.2. – К., 1968. – С.52-54.
6. Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. Вип.3. – К., 1970. – С.30-39.

Варіант VI

1. Хоровий концерт другої половини XVIII ст. Творчість М.Березовського і А.Веделя.

2. ***Камерно-вокальна творчість М.Лисенка.***

3. ***Творчість Б.Лятошинського.***

Основна література:

1. Довженко В. Нариси з історії радянської музики. Ч.2. – К., 1967. – С.121-127.
2. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.153-159, 393-405.
3. Історія української радянської музики. –К., 1990. – С.121-125, 112-113, 191-192, 62-65.
4. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.106-117, 137-143.
5. Лісецький С. Українська музична література: Для 7 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.3-16.
6. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.137-139, 232-233, 246-248.
7. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.97-101, 120-124, 131-134, 174-176, 285-286.
8. Шреєр-Ткаченко О. Історія української музики. Ч.1. – К., 1980. – С.147-157.
9. Хрестоматия по истории украинской музыки – М., 1990. – С.47-57.
10. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.1. – К., 1974. – С.127-154, 264-265.
11. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.128-146, 302.

Додаткова література:

1. Архімович Л., Гордійчук М. М.Лисенко. – К.; 1992. – С.50-53, 189-194, 213-214.
2. Боровик М. та ін. М.Рильський і музика. – К., 1969. – С.130-232.
3. Булат Т. Микола Лисенко. – К., 1973. – С.23, 33-34, 45-46, 62-67. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Королюк Н. Корифеї української хорової культури XX століття. – К., 1994. – С.236-264.
5. Кук В. Нові дані про Артема Ведельського-Веделя // Українське музикознавство. – К., 1969. – Вип.5. – С.244-258.
6. Рыцарева М.Г. Композитор М.Березовский. – Л., 1983.
7. Самохвалов В. Борис Лятошинський. – К., 1974. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Лисенко М. Солоспіви. Т.1. Вокальні твори на вірші Т.Г.Шевченка. – К., 1991.
2. Лисенко М. Солоспіви. Т.2. Вокальні твори на слова різних авторів. – К., 1991.

3. Лятошинський Б. Хори без супроводу. – К., 1971.
4. Романси українських композиторів-класиків. – К., 1990. – С.13-17, 24-35, 51-57.
5. Українські класичні романси. – К., 1983. – С.56-119.

Варіант VII

1. ***Д.Бортнянський. Життя і творчість. Хоровий концерт №15 „Приидите, воспоим".***
2. ***Композитори Західної України 2-ї половини XIX – початку XX ст.***
3. ***Л.Ревуцький. Симфонія №2.***

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.159-164, 299-319, 451-472.
2. Історія української радянської музики. –К., 1990. – С.47-51.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 6 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.67-76.
4. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.114-143, 202-209, 215-218, 263-266, 273-278, 435-450, 281-284.
5. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.42-46.
6. Шреєр-Ткаченко О. Історія української музики. Ч.1. – К., 1980. – С.158-162.
7. Українська хорова література: Хрестоматія для муз. уч-щ. – Вип.1. – К., 1988. – С.20-29, 32-39.
8. Хрестоматия по истории украинской музыки – М., 1990. – С.31-38.
9. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.1. – К., 1974. – С.150-164, 265-266.
10. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.2. – К., 1976. – С.5-17, 31-40, 74-111, 123-188.

Додаткова література:

1. Білинська М. Сидір Воробкевич. – К., 1982. – (Творчі портрети українських композиторів).
2. Бялик М. Л.Ревуцький. Риси творчості. – К., 1973. – С.119-157.
3. Горюхіна Н. Симфонізм Л.М.Ревуцького. – К., 1965. – С.51-66.
4. Гриневецький І. А.К.Вахнянин: Нарис про життя і творчість. – К., 1961.
5. Іванов В. Д.Бортнянський. – К., 1968.
6. Ковальов С. Д.Бортнянський. – К., 1989.

7. Рыцарева М.Г. Композитор Д.Бортнянский. – Л., 1979.
8. Шеффер Т. Лев Ревуцький. – К., 1973. – С.33-34. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Воробкевич С. Хорові твори на слова Т.Шевченка. – К., 1973.
2. Ой три пляхи широкії: Романси українських композиторів-класиків: Для голосу в супроводі бандури. – К., 1993. – С.12-24, 32-34.
3. Українські класичні романси. – К., 1983. – С.162-180.
4. Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. Вип.1. – К., 1965.
5. Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. Вип.2. – К., 1968.
6. Хорові твори українських композиторів кінця XIX – початку XX ст. Вип.3. – К., 1970.

Варіант VIII

1. С.Гулак-Артемовський. Життя і творчість.

2. М.Аркас. Опера "Катерина".

3. С.Людкевич. Кантата-симфонія „Кавказ".

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.254-260, 413-427, 556-565.
2. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.67-69.
3. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.197-199, 267-273.
4. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.261-298, 308.

Додаткова література:

1. Андрос Н. Музична інтерпретація поезії Т.Шевченка. – К., 1985. – С.27-41.
2. Кауфман Л. М.Аркас. – К., 1958.
3. Кауфман Л. Семен Гулак-Артемовський. – К., 1973. – (Творчі портрети українських композиторів).
4. Павлишин С. Станіслав Людкевич. – К., 1974. – С.13-20. – (Творчі портрети українських композиторів).

Ноти:

1. Аркас М. Катерина: Опера на 3 д. / Клавір. – К., 1963.

2. Людкевич С. „Кавказ": Кантата-симфонія для мішаного хору та симфонічного оркестру. – Партитура. Клавір. – К., 1962.
3. Людкевич С. Кантати на слова Т.Шевченка / Клавір. – К., 1978.

Варіант IX

1. М.Лисенко. Опера „Тарас Бульба".

2. Творчість Я.Степового. Вокальний цикл „Барвінки".

3. Творчість Я.Штогаренка. Кантата-симфонія „Україно моя".

Основна література:

1. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969. – С.361-373, 571-582.
2. Історія української радянської музики. –К., 1990. – С.114-118, 215, 216, 75-76.
3. Лісецький С. Українська музична література: Для 4-5 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.149-167.
4. Лісецький С. Українська музична література: Для 6 кл. ДМШ. – К., 1991. – С.20-27.
5. Лісецький С. Українська музична література: Для 7 кл. ДМШ. – К., 1993. – С.34-39.
6. Нариси з історії української музики. Ч.1. – К., 1964. – С.239-242, 294-299.
7. Нариси з історії української музики. Ч.2. – К., 1964. – С.73-75, 8-12, 135-136, 300.
8. Хрестоматия по истории украинской музыки – М., 1990. – С.67-80.
9. Хрестоматія української дожовтневої музики. Ч.3. – К., 1980. – С.235-251, 306.

Додаткова література:

1. Архімович Л., Гордійчук М. М.Лисенко. – К., 1992. – С.122-136.
2. Боровик М. А.Я.Штогаренко: Нарис про життя і творчість. – К., 1961. – С.20-26, 39-44.
3. Боровик М. Творчість Андрія Штогаренка. – К., 1965. – С.40-56, 80-91.
4. Боровик Н. Андрей Штогаренко. Жизнь, творчество, черты стиля. – К 1984. – С.62-73, 87-97, 111-119.
5. Булат Т. Героїко-патріотична тема в творчості М.В.Лисенка. – К., 1965. – С.109-121.
6. Булат Т. Микола Лисенко. – К., 1973. – С.73-80. – (Творчі портрети українських композиторів).
7. Булат Т. Яків Степовий. – К., 1980. – (Творчі портрети українських композиторів).

8. Виноградов Г. Андрій Штогаренко. – К., 1973. – (Творчі портрети українських композиторів).
9. Степанченко Г. Я.Степовий. – К., 1987.
10. Яворський Е. „Тарас Бульба": опера М.Лисенка. – К., 1964.

Ноти:

1. Лисенко М. Тарас Бульба: Історична опера на 5 д. 7 карт. / Клавір. – К., 1987.
2. Романси українських композиторів-класиків. – К., 1990. – С.3-13, 17-24, 57-59, 63-71.
3. Українські класичні романси. – К., 1983. – С.203-240.

Методичні рекомендації

Опис життєвого і творчого шляху має на меті визначити місце композитора в музичному мистецтві світу чи окремої країни, виявити зв'язок його творчості з історичною епохою і обставинами власного життя. Індивідуальний творчий процес необхідно розглядати також в плані його еволюції як поєднання традицій і новаторства, засвоєння досягнень попередників і „проростання" у майбутнє. Важливо розглядати творчість окремого композитора в загальному суспільно-історичному та мистецькому контексті. Розгляд цих питань можна здійснювати за таким планом:

1. Суспільно-історична епоха.
2. Стан розвитку літератури, образотворчого мистецтва. Тогочасні мистецькі стилі.
3. Розвиток музичного мистецтва. Музичні стилі.
4. Дитячі та юнацькі роки композитора. Оточення. Перші музичні враження. Освіта. Перші спроби композиції.
5. Ранній період творчості. Стильові впливи. Формування власної музичної мови.
6. Період творчої зрілості. Емоційно-образне спрямування та жанрове наповнення творчості.
7. Останній період. Підсумки творчої діяльності. Створення композитором передумов для подальшого розвитку музичного мистецтва.
8. Для творчої спадщини.

Звичайно, в кожному окремому випадку цей план може бути видозмінений. Наприклад, періодизація творчості Й.С.Баха здійснюється, як правило, за географічно-жанровим принципом (Веймарський, Кетенський та Лейпцігський періоди).

Говорячи про формування особистості та музичної мови композитора, не можна оминути і таких моментів, як вивчення та використання музичних культур інших народів, стосунки з видатними діячами культури і мистецтва, філософські, естетичні та суспільні погляди, науково-фольклористична праця, концертно-виконавська, педагогічна та музично-громадська діяльність, а інколи навіть стан здоров'я (Л.Бетховен).

В питаннях біографічного характеру музичні твори не розбираються детально. Механічного переліку всього написаного композитором також не варто робити. Необхідно дати коротку оцінку найважливішим творам, а також тим, що є вершинними на тому чи іншому етапі творчої біографії митця. Це Прелюдія і фуга ля мінор, Фантазія і фуга соль мінор, Токата і фуга ре мінор для органу, органні хоральні прелюдії, „Добре темперований клавір", Англійські сюїти, Французькі сюїти і Партити для клавіру, Італійський концерт, Бранденбурзькі концерти, кантати, „Страсті за Іоанном", „Страсті за Матвієм", Меса сі мінор (Й.С.Бах); опери „Ідоменей", „Викрадення з сералю", „Весілля Фігаро", „Дон Жуан" і „Чарівна флейта", симфонії, в т.ч. три останні (1788 року), сонати для клавіру, Реквієм (В.А.Моцарт); симфонії, увертюра „Егмонт", фортепіанні сонати (Л.Бетховен); романси, опери „Іван Сусанін" та „Руслан і Людмила", симфонічна фантазія „Камаринська", іспанські увертюри „Арагонська хота" і „Ніч в Мадриді" (М.І.Глінка); романси та пісні, опери „Борис Годунов", „Хованщина" і „Сорочинський ярмарок", фортепіанна сюїта „Картинки з виставки" (М.П.Мусоргський); опери, симфонічна сюїта „Шехеразада", Іспанське каприччіо (М.А.Римський-Корсаков); романси, опери „Євгеній Онегін", „Мазепа", „Черевички", „Пікова дама", „Іоланта", балети, симфонії, увертюра-фантазія „Ромео і Джульєтта", фантазія „Франческа да Рімині", Перший концерт для фортепіано з оркестром сі-бемоль мажор, фортепіанний цикл „Пори року" (П.І.Чайковський); камерно-вокальні твори, хори і кантати на слова Т.Шевченка („Музика до „Кобзаря" Т.Г.Шевченка") та інших поетів, опери, оперети, обробки народних пісень, науково-фольклористичні праці (М.Лисенко).

При огляді творчості біографічні дані композитора подаються скупіше, у вигляді коротких відомостей. Основна увага зосереджується на особливостях музичної мови та

на творах. Необхідно дати коротку характеристику музичного стилю композитора, жанрового й образного змісту його творчого доробку, основних творів.

Щоб логічно розташувати матеріал і уникнути хаотичності, варто при викладі дотримуватися певного принципу – хронологічного, жанрового, жанрово-хронологічного або тематичного (тематично-жанрового).

Хронологічний принцип доцільний при значному впливі мінливих історичних обставин на зміст і характер індивідуальної творчості. Такий глибокий зв'язок спостерігається, наприклад, у К.Стеценка: передреволюційні періоди, з якими пов'язувалися надії митця на визволення України і які супроводжувалися роками його творчої активності, змінювалися поразкою і реакцією, що спричиняло творче „мовчання" композитора або привносило у його твори мотиви страждання й туги. Огляд творчості К.Стеценка повинен включати романси (в т.ч. „Плавай, плавай, лебедонько", „Вечірня пісня", „Тихо гойдаються", „О, не дивуйсь", „Болить душа моя", „Стояла я і слухала весну", „Хотіла б я піснею стати", „Дивлюсь я на ясні зорі", „Порвалися струни на арфі"), хори (в т.ч. поему „Раю вранці новобранці", „Прометей", „Хмари", „Сон", „Усе жило, усе цвіло", „Веснонько-весно", „То була тихая ніч", „Живи, Україно", „Радійте, співайте"), кантати, опери, музику для театру.

Жанровий принцип доречний, коли музична мова композитора загалом відзначається сталістю. Особливу увагу слід приділити найважливішим жанрам і творам в творчості кожного композитора. Це романси, хори, кантата „Лічу в неволі" (Д.Січинський); хорові обробки народних пісень (в т.ч. „Щедрик", „Дударик", „Із-за гори сніжок летить", „Пряля", „За городом качки пливуть", „Козака несуть", „Піють півні", „Мала мати одну дочку", „Ой з-за гори кам'яної", „"Женчичок-бренчичок", „Над річкою бережком"), хорові поеми „Льодолом" і „Літні тони" (М.Леонтович); вокально-симфонічні твори (в т.ч. кантата-симфонія „Кавказ", кантата „Заповіт"), симфонічні твори, в т.ч „Прикарпатська симфонія" (С.Людкевич); балети „Гаяне" і „Спартак", Концерт для скрипки з оркестром, музика для театру, в т.ч. до драми М.Лермонтова „Маскарад" (А.Хачатурян); романси та пісні (в т.ч. вокальні цикли на слова О.Пушкіна, А.Ісаакяна, Р.Бернса, С.Єсеніна), вокально-симфонічні твори, в т.ч. „Поема пам'яті С.Єсеніна" (Г.Свиридов); симфонічні твори, в т.ч. „Карпатський концерт", „Гуцульський триптих", Концерт для скрипки з оркестром (М.Скорик); симфонії (в т.ч. Камерна симфонія №3), балети (в т.ч. „Ольга"), фольк-опера „Коли цвіте папороть" (Є.Станкович).

Якщо коло творчих інтересів композитора змінюється, а музична мова набуває нових рис, можна використати жанрово-хронологічний принцип, який забезпечує розгляд творчості по жанрах (зовнішній принцип) і одночасно по лінії еволюції стилю композитора (внутрішній принцип). Такий метод дозволяє розглянути камерно-вокальні твори О.Даргомижського та його опери („Русалка" і „Кам'яний господар").

Різноманітність творчих інтересів митця дає підставу використати тематичний принцип огляду його творчості. Це стосується, наприклад, А.Штогаренка, якому близькі наступні теми: Велика Вітчизняна війна і тема патріотизму (кантата-симфонія „Україно моя", концерт-сюїта для фортепіано з оркестром „Партизанські картини", симфонія №2 „Пам'яті товариша", симфонія №3 „Київська"), тема дружби народів (хорова сюїта „Дружба народів", вокальне тріо з оркестром „Дружба", вокально-симфонічна поема „Росія" та ін.), тема юності (хоровий цикл „Щаслива юність" та ін.), портрети видатних діячів (в т.ч. симфонічна сюїта „Пам'яті Лесі Українки", симфонічна поема „Пам'яті Кобзаря"), шевченківські образи (хоровий цикл „Шевченкіана" на слова Т.Шевченка).

Щодо творчості Б.Лятошинського, то її багатомірність дає кілька „оглядових точок". З хронологічної точки зору його музична мова розвивається від лірико-романтичного спрямування ранніх творів (симфонія №1, романси 1920-х років) через осягнення народної музичної мови (Увертюра на чотири українські теми, опера „Золотий обруч") і драматизм центрального періоду творчості (симфонії №2 і №3, „Український квінтет") до епічності П'ятої („Слов'янської") симфонії. Жанрова різноманітність (романси, камерно-інструментальні та симфонічні твори, хори, опери) дає можливість використати жанрово-хронологічний принцип. Доцільним буде і тематичний принцип: тема визволення, боротьби добра і зла (симфонії №2 і №3, опера „Золотий обруч", „Український квінтет"), лірика й образи природи (камерно-вокальні твори, хори без супроводу), інтерес до позаукраїнських музичних культур і тема єдності слов'янських народів („Слов'янський концерт" для фортепіано з оркестром, симфонічна поема „Гражина", симфонія №5 „Слов'янська" та ін.). У будь-якому випадку основна увага повинна бути спрямована на такі твори: симфонія №3, хори на слова Т.Шевченка („Тече вода в синє море", „Із-за гаю сонце сходить", „За байраком байрак", „Над Дніпровою сагою"), хорові цикли на слова О.Пушкіна і М.Рильського.

Тема **„Українська професіональна музика XVI-XVIII століть"** охоплює значний історичний період і багато явищ музичного життя. Необхідно зупинитись на найголовніших:

1. Суспільно-історичні умови (коротко). Виникнення та діяльність братств.

2. Музична освіта в братських школах, колегіумах, Києво-Могилянській академії, Глухівській музичній школі.
3. Церковний спів до середини XVI століття (монодія). Обіходний звукоряд. Кулизмяна (крюкова, знаменна) нотація.
4. Реформа церковної музики: впровадження партесного (багатоголосного) співу. П'ятилінійна нотація („київське знамя").
5. Канти духовні та світські. Автори кантів.
6. Партесний хоровий концерт, його жанрові риси. Автори партесних концертів.
7. Сольна пісня з інструментальним супроводом. Пісенна творчість Г.Сковороди, в т.ч. „Всякому городу нрав і права", „Ой ти, птичко жолтобоко", „Стоит явор над горою".
8. Циклічний хоровий концерт другої половини XVIII століття. Творчість М.Березовського, А.Веделя, Д.Бортнянського.
9. М.Ділецький та його „Граматика музикальна".
10. Інструментальна музика XVI-XVIII століть. „Українська симфонія" до мажор Е.Ванжури („Руська симфонія на українські наспіви" кінця XVIII ст.).
11. Музика в поміщицьких маєтках.
12. Значення вказаного періоду для подальшого розвитку української музики.

До найвизначніших **західноукраїнських композиторів**, творчість яких необхідно висвітлити у VII варіанті контрольної роботи №2, належить М.Вербицький, І.Лаврівський, С.Воробкевич, А.Вахнянин, В.Матюк, Д.Січинський, О.Нижанківський, Г.Топольницький. У вступі потрібно зазначити наступні моменти:

1. суспільно-історичні обставини, що визначали розвиток музичного життя в Західній Україні;
2. аматорський характер творчості більшості західноукраїнських композиторів;
3. переважний розвиток вокальної музики – хорової та сольної;
4. вплив творів І.Котляревського („Наталка Полтавка"), С.Гулака-Артемовського, П.Ніщинського, М.Лисенка, що поширювалися в Західній Україні;
5. джерела літературних текстів (поезія Т.Шевченка, західноукраїнських поетів Ю.Федьковича, І.Гушалевича, М.Шашкевича та ін.);
6. інтонаційні джерела музичної мови – народна пісня (побутові та епічні жанри), романс;
7. жанровий діапазон творчості:

- романс та пісня (А.Вахнянин, В.Матюк, Д.Січинський, О.Нижанківський);
- хорова п'єса (М.Вербицький, І.Лаврівський, С.Воробкевич, А.Вахнянин, В.Матюк, Д.Січинський, О.Нижанківський, Г.Топольницький);
- хорова поема (М.Вербицький В.Матюк);
- кантата (В.Матюк, Д.Січинський, Г.Топольницький);
- опера (А.Вахнянин, автор першої в Галичині опери – „Купало"; Д.Січинський);
- музика до театральних п'єс (М.Вербицький, І.Лаврівський, С.Воробкевич, В.Матюк).
- оркестрова музика (увертюри М.Вербицького до п'єс, що ними композитор започаткував розвиток симфонічної музики в Західній Україні);

8. емоційно-образний спектр (перевага ліричної, лірико-елегійної та лірико-драматичної сфер).

Звертаючись до персоналій, потрібно охарактеризувати найважливіші твори композитора, конкретизуючи викладене у вступі. Особливу увагу варто звернути на втілення громадянської, історичної та соціальної поезії Т.Шевченка (М.Вербицький, С.Воробкевич, В.Матюк, Г.Топольницький).

План огляду органної та клавірної творчості Й.С.Баха:

1. Розвиток органної музики до Й.С.Баха.
2. Поліфонія і гомофонія – два основні музичні виклади.
3. Фуга (визначення, основні закономірності будови).
4. Імпровізаційні жанри – прелюдія, фантазія, токата.
5. Місце органної музики у творчості Баха.
6. Двочастинні органні цикли. Токата і фуга ре мінор.
7. Органні хоральні прелюдії.
8. Розвиток клавірної музики до Й.С.Баха. Французька клавесинна школа.
9. Сюїти і партити для клавіра Й.С.Баха.
10. „Добре темперований клавір". Прелюдія і фуга до мінор з І тому.
11. Значення органної і клавірної музики Й.С.Баха.

Огляд оперної творчості В.А.Моцарта передбачає оцінку опер раннього та зрілого періоду як „сходинок" на шляху до вершинних оперних творів, якими є „Весілля Фігаро", „Дон Жуан", і „Чарівна флейта". На цих трьох творах потрібно зупинитися,

давши кожній більш розгорнуту загальну характеристику, але без детального розбору.
План:

1. Розвиток європейського оперного мистецтва у XVIII столітті.
2. Місце оперного жанру в творчості Моцарта.
3. Ранні опери.
4. Опери зрілого періоду.
5. Останні опери („Весілля Фігаро", „Дон Жуан", „Чарівна флейта"):
   а) історія створення;
   б) літературне першоджерело та його втілення в лібретто;
   в) перші постановки;
   г) жанровий різновид (комічна, трагікомедія, казкова);
   д) кількість дій;
   е) час і місце дії;
   ж) музична мова і засоби музичної характеристики головних дійових осіб;
   з) ідея, що її втілив автор у даному творі.

План огляду фортепіанної творчості Ф.Шопена:

1. Місце фортепіанної музики у творчості Шопена.
2. Джерела музичної мови і риси стилю.
3. Жанровий ряд.
4. Образно-емоційний зміст.
5. *Мазурки:*
   а) походження й риси жанру (метроритм, фактура);
   б) група народно-танцювальних „картинок" (№15 до мажор, №23 ре мажор, №34 до мажор та ін.);
   в) група мазурок в характері блискучого бального танцю (№5 сі-бемоль мажор, №50 фа мажор та ін.);
   г) ліричні, лірико-драматичні (№13 ля мінор, №21 до-дієз мінор, №49 ля мінор та ін.);
   д) форма.
6. *Полонези:*
   а) походження і риси жанру;
   б) образне навантаження;
   в) урочисто-героїчні (№3 ля мажор та ін.);
   г) драматичні, трагедійні (№4 до мінор, №5 фа-дієз мінор та ін.);

   д) форма
7. *Етюди:*
   а) призначення і риси жанру;
   б) новаторство Шопена в жанрі етюда;
   в) технічна сторона;
   г) образність (№1 до мажор, №3 мі мажор, №12 до мінор, №13 ля-бемоль-мажор, №23 ля мінор, №24 до мінор);
   д) форма.
8. *Прелюдії:*
   а) риси жанру;
   б) розвиток прелюдії в європейській музиці;
   в) новаторство Шопена в жанрі прелюдії;
   г) будова циклу;
   д) емоційно-образний зміст (№3 соль мажор, №4 мі мінор, №6 сі мінор, №7 ля мажор, №8 фа дієз мінор, №20 до мінор, №24 ре мінор);
   е) форма.
9. *Ноктюрни:*
   а) риси жанру (мелодика, фактура);
   б) образність (№2 мі-бемоль мажор, тв.9 №2; №4 фа мажор, тв.15 №1; №8 ре-бемоль мажор, тв.27 №2; №12 соль мажор, тв37 №2; №13 до мінор, тв.48 №1; №15 фа мінор, тв.55 №1);
   в) форма.
10. *Вальси:*
   а) риси жанру (метроритм, фактура, мелодика);
   б) група блискучих вальсів (№1 мі-бемоль мажор та ін.);
   в) ліричні (№7 до-дієз мінор та ін.);
   г). форма.

11. *Балади:*
   а) риси жанру, зв'язок з народною поетичною творчістю, художньою літературою;
   б) новаторство Шопена в жанрі балади;
   в) образність (балада №1 соль мінор);
   г). форма.

План розбору опери:

1. Розвиток європейського та вітчизняного оперного мистецтва (короткий огляд).
2. Місце і значення оперного жанру в творчості композитора.
3. Історія створення даної опери, автор лібрето.
4. Літературне джерело та його втілення в опері.
5. Різні редакції.
6. Жанровий різновид (тип драматургії): лірична, епічна, драматична, лірико-драматична, лирико-епічна, народна музична драма, героїко-історична, лірико-комічна, героїко-патріотична і т.д.
7. Кількість дій, картин.
8. Місце і час дії.
9. Ідея.
10. Дійові особи, супротивні сторони та їхні музичні характеристики.
11. Музична мова та її інтонаційно-ритмічні джерела.
12. Опірні точки драматургії (експозиція, зав'язка, кульмінація, розв'язка).
13. Етапні моменти в характеристиці й розвитку дійових осіб.
14. Структура (номерна, наскрізна чи поєднує в собі обидва принципи).
15. Типи сольних номерів (арія, арієтта, аріозо, пісня, оповідання, романс, кавatина, монолог, балада, сцена).
16. Типи ансамблів:
    а) ансамблі-діалоги (сцени Віолетти і Жермона, Андрія і Марильці);
    б) ансамблі „згоди", в яких всі учасники об'єднані одним почуттям, без індивідуалізації вокальних партій (квартет з III дії „Івана Сусаніна", дует з II дії „Богдана Хмельницького");
    в) з індивідуалізованими партіями, де герої висловлюють протилежні почуття (квартет з III дії „Ріголетто", дует з I дії „Запорожця за Дунаєм").
17. Роль хорів:
    а) створення тла, на якому відбувається дія (народні хори з I дії „Катерини");
    б) створення національного колориту в окремій сцені (полонез з хором з II дії „Івана Сусаніна", хор половчанок з II дії „Князя Ігоря");
    в) характеристика народу, окремої групи (хори з прологу та IV дії "Бориса Годунова", хор втікачів з I дії "Богдана Хмельницького");

    г) створення чи підкреслення певного емоційного плану (марш з хором з IV дії "Кармен", жіночий хор з фіналу II дії "Тараса Бульби");
    д) участь у дії (хор придворних з I дії "Ріголетто", 2 картина; сцена козацької ради з III дії "Тараса Бульби");
    е) створення контрасту з метою:
    – віддалити драму (хор дівчат з III картини "Євгенія Онєгіна");
    – підкреслити трагічність ситуації (карнавал з III дії "Травіати", солдатський марш з III дії "Катерини").
18. Роль оркестру:
    а) будова і характер увертюри чи вступу, ступінь їхнього зв'язку з оперою;
    б) антракти і вступи до окремих дій (антракти до IV дії "Кармен", III дії "Тараса Бульби", вступи до 2-ї та 5-ї картин "Євгенія Онєгіна", антракт до III дії "Катерини");
    в) номери та епізоди всередині дій (сцена затемнення сонця з прологу "Князя Ігоря", дзвони і хода бояр з прологу "Бориса Годунова" – 2-га картина, учбовий бій з I дії та епізод світанку з II дії "Богдана Хмельницького", хуртовина і сон Катерини з III дії "Катерини", думи Тараса з 3-ї новели "Тараса Шевченка");
    г) балетні номери (танці з II дії "Івана Сусаніна" та II дії "Запорожця за Дунаєм", козачки з "Катерини" і "Тараса Бульби", танок скоморохів з III дії "Снігуроньки");
    д) створення або підкреслення відповідного емоційного стану (сцена картярської гри з II дії "Травіати", прелюдія в сцені листа Тетяни з 2-ї картини "Євгенія Онєгіна", вступ до пісні Оксани "Ангел ночі" з II дії "Запорожця за Дунаєм");
    е) тло для розвитку дії (вальс і мазурка в 4-й картині "Євгенія Онєгіна", вальс з I дії "Травіати", 2-ї поведи "Тараса Шевченка").
19. Яскраві епізоди, що розкривають музичну мову, прийоми музично-драматичного розвитку (сцена Скули і Єрошки з IV дії "Князя Ігоря", пісня Варлаама "Как едет ён" і сцена Григорія та Хазяйки з I дії "Бориса Годунова").
20. Використання лейттем і лейтмотивів, а також лейттембрів ("Снігуронька").
21. Використання побутово-жанрового матеріалу – романсу, вальсу, колискової, застольної ("Євгеній Онєгін", "Травіата", "Тарас Шевченко", "Тарас Бульба", "Богдан Хмельницький") – прийом "характеристики через жанр".

22. Використання фольклорного матеріалу ("Кармен", "Русалка", "Борис Годунов", "Снігуронька", "Тарас Бульба", "Богдан Хмельницький").
23. Музичні форми, використані в опері.
24. Гармонічні засоби.
25. Висновки: музична мова композитора і значення твору.

План розбору симфонії:

1. Розвиток європейської та вітчизняної симфонії (короткий огляд).
2. Місце і значення симфонічної музики в творчому доробку композитора. Загальний огляд симфонічної творчості.
3. Дата створення даної симфонії. Життєві обставини композитора в період написання твору.
4. Кількість частин, тональність симфонії.
5. Стильова приналежність (класична, романтична, поєднує різні стильові ознаки).
6. Загальна концепція циклу, втілена в характері частин.
7. Тип симфонії (принцип драматургії); лірико-драматична (Моцарт), пісенно-лірична (Калачевський), лірико-епічна (Ревуцький), драматична (Лятошинський).
8. Особливості музичної мови композитора, що представлені у даному творі.
9. Тональність і форма частин.
10. Вступи та їхня роль у драматургії циклу.
11. Тональне й образне співвідношення тем (контраст, конфлікт, відсутність контрасту чи конфлікту, взаємодоповнюваність).
12. Джерела тематизму. Використання фольклорного, побутово-жанрового матеріалу (пісня, танець, марш).
13. Методи розвитку тематичного матеріалу (розробковий, варіаційний, варіантний, поліфонічний).
14. Ступінь перетворення тем в процесі розвитку: різне "освітлення" основного образу чи набуття нової якості (перетворення теми агресії на тему перемоги в фіналі симфонії №3 Б.Лятошинського).
15. Характер і етапи розробок.
16. Кульмінації, їхня інтенсивність і методи досягнення.
17. Гармонічна мова.
18. Характер реприз (точні, динамізовані).

19. Коди та їхнє значення.
20. Наявність лейтмотивів, тематичних зв'язків на відстані (тематичних "арок").
21. Висновки. Наявність тих чи інших загальностильових ознак та рис індивідуальної мови, що виявляється в кількості і характері частин, образному й тональному співвідношенні тем, тональному плані циклу, характері фіналу, ролі вступу, гармонічних засобах. Тип драматургії, що визначається характером тематизму і засобами розвитку. Значення твору в плані збереження традицій і подальшого розвитку симфонічного жанру.

Розбір кантати має багато спільного з розбором опери, оскільки кантата має такий самий виконавський склад (хор, солісти, оркестр) і внутрішню структуру (хори, ансамблі, сольні побудови), але без послідовного сюжету та зовнішньої сценічної дії. Бувають кантати без інструментального супроводу, у виконанні самого хору ("Чотири пори року" Л.Дичко).

Циклічність, характер і форма частин, велика роль оркестру у формуванні тематизму, симфонічні засоби розвитку, використання лейтмотивів зближують кантату з симфонічним циклом. Це зумовлює визначення такого твору як "кантата-симфонія" ("Кавказ" С.Людкевича, "Україно моя" А.Штогаренка). Одночастинна форма, чергування різнохарактерних розділів, розповідно-коментуюча роль хору надають кантаті рис поемності. Такі твори називають кантатами-поемами ("Хустина" Л.Ревуцького). План розбору кантати:

1. Розвиток європейської та вітчизняної кантатно-ораторіальної музики (короткий огляд).
2. Місце і значення вокально-симфонічних жанрів у творчості композитора.
3. Тематика, втілена у вокально-симфонічних творах композитора.
4. Дата створення даної кантати.
5. Об'єктивні та суб'єктивні обставини, що спричинилися появі твору.
6. Жанровий різновид (героїко-епічна, лірико-епічна, лірико-драматична, героїко-драматична, народно-жанрова).
7. Кількість частин.
8. Виконавський склад.
9. Джерело літературного тексту.
10. Тема, зміст і основна ідея, втілена у кантаті.
11. Музична мова і джерела музичних характеристик.
12. Характер і зміст частин, розділів, їхній виконавський склад.

13. Форма частин.
14. Опірні точки драматургії (експозиція, зав'язка, кульмінація, розв'язка).
15. Інтонаційно-ритмічні джерела хорових побудов.
16. Види хорового викладу (акордово-гармонічний, гомофонно-гармонічний, імітаційно-поліфонічний чи народно-підголосковий).
17. Склад хору (постійний чи мінливий).
18. Інтонаційно-ритмічні джерела сольних побудов (аріозність, пісенність, речитативність, романсовість), їхня роль у драматургії.
19. Вокальні ансамблі: склад, фактура, інтонаційні джерела, роль у драматургії.
20. Роль оркестру:
    а) формування тематизму;
    б) створення певного колориту, картинність;
    в) зв'язування розділів.
21. Методи розвитку тематичного матеріалу (розробковий, варіаційний, варіантний, поліфонічний).
22. Використання лейтмотивів, лейттем.
23. Ступінь перетворення тем в процесі розвитку.
24. Наявність тематичних зв'язків між частинами й розділами.
25. Вступи та їхня роль у драматургії твору.
26. Тональний план, драматургія тонально-ладових відносин.
27. Гармонічна мова.
28. Ступінь зв'язку музики з літературним текстом.
29. Висновки. Значення твору в плані втілення певної теми, використання та збагачення автором традицій в кантатному жанрі. Особливості індивідуальної музичної мови.

При **огляді хорової творчості** основна увага приділяється визначенню образно-емоційного змісту хорових творів композитора та узагальненню індивідуальних рис хорового письма. Необхідно дати характеристику хорової творчості в цілому, підкріплюючи виклад розглядом найвизначніших творів без детального аналізу кожного твору. План:

1. Розвиток зарубіжної та вітчизняної хорової музики (короткий огляд).
2. Місце хорових жанрів в творчості композитора.
3. Жанровий діапазон хорової творчості (мініатюра, поема, кантата, концерт).
4. Тематика хорових творів.

5. Джерела та відбір літературних текстів.
6. Типові форми (прості та складні дво- і тричастинні, куплетна, строфічна, куплетно-варіаційна, наскрізна з чергуванням розділів та ін).
7. Характер і форма частин циклічного хорового концерту. Драматургія циклу.
8. Принцип об'єднання хорового циклу (тематичний, текстовий – словами одного автора тощо).
9. Інтонаційно-ритмічні джерела музичної мови (народна пісня, дума, пісня-романс, оперна арія, речитатив, марш, танець, церковна музика і т.д.).
10. Ладо-гармонічна мова.
11. Метро-ритмічні особливості.
12. Хорова фактура (виклад):
    а) акордово-гармонічна (всі голоси рухаються в одному ритмі);
    б) гомофонно-гармонічна (мелодія з супроводжуючими гармонічними голосами);
    в) поліфонічна (імітаційна, контрастна, народно-підголоскова);
    г) змішана (поліфонічно-гармонічна), з мелодизацією голосів акордової фактури.
13. Склад хору: мішаний і однорідний, повний і неповний, стабільний (постійний) і нестабільний (мінливий), класичне 4-голосся, народно-пісенне 2-3-голосся, унісонно-октавні звучання, divisi-розділення хорової групи.
14. Використання ансамблів (загальні, неповні, унісонні).
15. Голосоведення (плавне, стрибкове, паралельне).
16. Артикуляція:
    а) синхронна (одночасна вимова слів групами хору);
    б) асинхронна (неодночасна вимова слів).
17. Темброва характеристика, елементи театралізації.
18. Хорова інструментовка (звуконаслідування, органні пункти, мотивно-текстові ostinato та ін.).
19. Наявність і роль інструментального супроводу.
20. Зв'язок музики з літературним текстом.
21. Висновки. Значення хорової творчості композитора.

Рекомендовані твори:

М.Березовський. Хоровий концерт "Не отвержи мене во время старости".

А.Ведель. Хоровий концерт №3 "Доколе, Господи, забудеши мя".

Д.Бортнянський. Хоровий концерт №15 "Приидите, воспоим".

М.Лисенко. Хорова поема "Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі" та інші твори на сл. Т.Шевченка; "Вічний революціонер" (сл. І.Франка).

К.Стеценко. Хорові поеми „Рано вранці новобранці" (сл. Т.Шевченка) і „Сон" (сл. П.Грабовського), хори „Прометей" (сл. О.Коваленка), „То була тихая ніч" (сл. Л.Українки), „Веснонько-весно" (сл. О.Коваленка), „Знов весна" (сл. Л.Українки), „Радійте, співайте!" (сл. О.Олеся).

М.Леонтович. Обробки народних пісень: „Щедрик", „Дударик", „Із-за гори сніжок летить", „За городом качки пливуть", „Пряля", „Козака несуть", „Мала мати одну дочку", „Женчичок-бренчичок", „Ой з-за гори кам'яної", „Над річкою бережком". Хорові поеми „Льодолом" і „Літні тони".

Д.Січинський. На слова І.Франка із збірок „Зів'яле листя" („Пісне моя", „Даремне, пісне") і „Нічні думи" („Непереглядною юрбою"); „Коби я був пташков" (сл. І.Грабовича), „Нудьга гнітить" (сл. М.Вороного).

Б.Лятошинський. На слова Т.Шевченка: „Тече вода в синє море", „Над Дніпровою сагою". Цикл „Пори року" на вірші О.Пушкіна. Два хорові цикли на вірші М.Рильського.

План огляду камерно-вокальної творчості:

1. Розвиток світового та вітчизняного романсу.
2. Місце камерно-вокальних жанрів у творчості композитора.
3. Жанровий діапазон (пісня, романс, монолог, балада, сценка; солоспів, ансамбль)
4. Емоційно-образний зміст.
5. Типові для композитора форми (період, прості та складні дво- і тричастинні, куплетні, строфічні, куплетно-варіаційні, куплетно-варіантні, розвинені одночастинні, наскрізні).
6. Джерела літературних текстів.
7. Принцип об'єднання романсів у цикл (тематичний, сюжетний, жанровий, текстовий – словами одного автора).
8. Інтонаційно-ритмічні джерела мелодики (народна пісня, дума, побутовий романс, оперна арія, речитатив, вальс, мазурка, баркарола, колискова та ін.).
9. Характер мелодики (наспівний, речитативний).
10. Ладо-гармонічні засоби.
11. Ритміка.

12. Роль супроводу (проста гармонічна підтримка, дублювання вокальної партії, діалогічність, підголосковість, „доспівування" фраз, розкриття змісту, підкреслення емоційного плану). Фактура супроводу.
13. Засоби підготовки та підкреслення кульмінацій (звуковисотні, динамічні, гармонічні, ритмічні, фактурні).
14. Зв'язок музики з літературним текстом.
15. Традиції і новаторство в жанрі камерно-вокальної музики. Значення творчості.

Хронологічний порядок, що дає змогу простежити еволюцію жанру в творчості композитора, є доцільним при розгляді камерно-вокальних творів **Ф.Шуберта** („Гретхен за прядкою", „Лісовий цар", „Форель", цикли „Прекрасна мельниківна" та „Зимовий шлях", „Серенада", „Двійник", **М.Глінки** („Не искушай", „Ночь осенняя", „Венецианская ночь", „Сомнение", „В крови горит огонь желанья", „Не щебечи, соловейку", „Гуде вітер вельми в полі", „Я помню чудное мгновенье", „Попутная песня", „Жаворонок", „Не говори, что сердцу больно"), **М.Мусоргського** („Калистрат", „Колыбельная Еремушке", „Сиротка", „Забытый", цикли „Без солнца", „Песни и пляски смерти"), **П.Чайковского** („Отчего", „То было раннею весной", „Средь шумного бала", „День ли царит", „ Я ли в поле да не травушка была", „Снова, как прежде, один"), **С.Рахманінова** („Полюбила я на печаль свою", „Не пой, красавица, при мне", „В молчаньи ночи тайной", „Сирень", „Здесь хорошо", „Весенние воды", „Ночь печальна", „Проходит все"), **К.Стеценка** („Плавай, плавай, лебедонько", „Вечірня пісня", „Тихо гойдаються", „О, не дивуйсь", „Хотіла б я піснею стати", „Стояла я і слухала весну", „Дивлюсь я на ясні зорі"), **Я.Степового** (з вокального циклу „Барвінки": „За думою дума", „Розвійтеся з вітром", „Три шляхи", „Утоптала стежечку", „Степ", „Досить невільная думка мовчала", „Місяць яснесенький"; цикли „Пісні настрою" та „Три вірші М.Рильського"; романси „Земле моя, всеплодющая мати" і „Геть-те думи, ви хмари осінні").

За тематичним принципом доцільно вивчати вокальні твори **О.Даргомижського** (ліричні: „Я вас любил", „И скучно и грустно", „Мне грустно"; соціально-викривальні: „Старый капрал", „Червяк", „Титулярный советник") та **Д.Січинського** (епічний: „Дума про Нечая", ліричні: „Не співайте мені сеї пісні", „І золотої і дорогої", „У мене був коханий рідний край", „Бабине літо", „Із сліз моїх").

Романси **М.Лисенка** можна згрупувати за авторами літературних текстів: на слова Т.Шевченка („Ой одна я, одна", „Садок вишневий", „Доля", „Гетьмани, гетьмани", „Мені однаково"), І.Франка („Безмежнее поле", „Місяцю-князю", „Розвійтеся з вітром",

„Оце тая стежечка"), А.Міцкевича („Милованка"), Лесі Українки („Смутної провесни"), М.Старицького („В грудях вогонь"), М.Вороного („Нічого, нічого"); з вокального циклу на вірші Г.Гейне – „У мене був коханий рідний край", „З мого тяжкого суму", „Коли настав чудовий май".

Нумерація пунктів плану дана для орієнтації; при викладі матеріалу не обов'язково точно її дотримуватися. Виклад повинен являти собою не перелік пунктів, а плавну, вільну і водночас логічну розповідь.